સલામી સવારની..

સુપ્રભાતમ્

સુરેશ પ્રા. ભટ્ટ
079-23226251

નાત-સમાજમાં, અશાંતિની સુરંગ ફોડી !
લાલચે લલચાવી પક્ષોની એકતા તોડી !
બદનામ થઈ જોડી પક્ષનો સંપ થોડી !
કર્યા તંત્રમાં ભાગલા, કરી પીડા પેટ ચોળી !

કર્યું છે કામ,
ચીફ ડિવાઈડરે -
કાતર જેવું !

લડાવી મારો !
કે ચઢાવી પછાડી -
કરો કોરાણે...

(આદરણીય નેતાઓને માર્ગદર્શક બનાવો!)

હાઈકુ

ચિંતન

મનઃ પ્રસૂતે વિષયાનશેષાન્ સ્થૂલાત્મના સુક્ષ્મતયા ચ ભોક્તુઃ ।
શરીરવર્ણાશ્રમજાતિભેદાન્ ગુણક્રિયાહેતુફલાનિ નિત્યમ્ ॥

ઉપરોક્ત શ્લોક 'ડિવાઈન સંસ્કૃત સુભાષિત' માંથી લેવામાં આવેલ છે.

મન જ સ્થૂળ અને સૂક્ષ્મ સ્વરુપે ભોક્તા જીવને માટે સમગ્ર વિષયો પેદા કરે છે, એ જ વળી શરીર (બ્રાહ્મણાદિ) વર્ગો (સ્ત્રી-પુરુષરૂપી) જાતિઓના ભેદ અને ગુણ ક્રિયા તેમજ વિવિધાકારના ફળોને નિત્ય પેદા કરે છે.

મન-ઈચ્છા ઉત્પન્ન કરે છે મનથી વ્યસન-વાસના-વિકાર પેદા થા ભાદ દુઃખોનું કારણ મન જ છે.

તો, મન પર સંયમપૂર્વક કાબૂ-પકડ લેવાથી મનના કહ્યામાં આવ્યા સિવાય વિવેકપૂર્ણ નિર્ણય લઈ જીવન જીવવામાં આવે તો બ્રહ્મ સ્વરુપ થઈ જીવી શકાય છે.

સુવિચાર

- પ્રેમને ખીલવાની તક ત્યારે જ મળે છે, જયારે સ્ત્રી-પુરુષ પોતાના પરસ્પરના મતભેદને સ્વીકારવા અને સન્માનવા શક્તિમાન થાય છે - **સંત ડેનિયલ**
- જીવન એક મહાન આશ્ચર્યકારક રહસ્ય છે. આપણે માત્ર એટલું જ જાણીએ છીએ કે આપણા પાસે માત્ર અત્યારની પળ અને આ સ્થળ જ છે, તેને ગુમાવવાના નથી - **અખંડ આનંદ**
- જો હું કોઈ વ્યક્તિનું શુભ ઈચ્છવાનું પસંદ કરીશ, તો અંતે તો હું જ વધારે આનંદ મેળવીશ - **મેરિયાના વિલીયમ્સ**
- એક ચેમ્પિયન વિરોધને ઉર્જાની ભેટ માને છે - **રોબિન શર્મા**
- તમે સ્વપ્નમાં પણ શક્ય ન લાગતા હોય તેવા કાર્યોને પણ પાર પાડવાની શક્તિ આ જ પળે તમારા પાસે હાજર છે જ, તમારી માન્યતાઓમાં પરિવર્તન લાવો અને તરત તે શક્તિ તમારી પાસે હાજર થઈ જશે - **રહોન્ડા બાર્યન**
- સફળતા માટે જરૂરી છે સાતત્ય અને નિષ્ફળતાના સમયે ન છોડી દેવાની શક્તિ, ઉત્સાહપૂર્વક જીવનશૈલી જ સાતત્યની ચાવી છે - **જેક માર્ટીન**
- આજનું ઔષધ : રાઈના તેલ સાથે કાંદાનો રસ મિક્સ કરી માલીશ કરવાથી સંધિવાના દુઃખાવામાં રાહત થાય છે

(સંકલન : દીપક વી. આશરા)

બોધકથા

રામમોહન રાયના ખાસ મિત્ર મનોહરલાલ બ્રિજવાસી પાસે એક વ્યક્તિ શંખ વેચવા આવ્યો. તેણે શંખના ચમત્કારના વખાણ કર્યા અને કહ્યું, 'આ શંખ જેની પાસે હશે તે અતુલ્ય સંપત્તિના માલિશ થઈ જશે.' 'આવી વાતો સાંભળી મનોહરલાલ શંખ ખરીદવા તૈયાર થઈ ગયા. શંખની કિંમત પાંચસો રૂપિયા હતી. શંખ ખરીદતા પહેલા તેમને થયું કે રામમોહનરાય પાસે પણ આ શંખ વિશે ચર્ચા કરી લેવી જોઈએ.' પેલા શંખ વેચનારને સાથે લઈને મનોહરલાલ રામમોહનરાય પાસે પહોંચ્યા. રામ મોહનરાયે શંખ વેચનાર પાસેથી તે શંખની વિશેષતાઓ જાણી. રામ મોહનરાયે પ્રશ્ન કર્યો.' જો તમારી પાસે આટલો ચમત્કારી શંખ હોય તો તેને તમે તમારી પાસે જ કેમ નથી રાખતાં ? આટલા સમયથી આ શંખ તમારી પાસે છે. તો તમે તો સમૃદ્ધિ - સંપન્ન જણાતા નથી. માત્ર પાંચસો રૂપિયામાં આ શંખ વેચવા માટે આટલા વ્યાકુળ કેમ દેખાવ છો ?' રામ મોહનરાયના વેધક પ્રશ્નો સાંભળી. એ વ્યક્તિ ગભરાઈ ગયો. અને ચૂપચાટ ત્યાંથી સરકી ગયો. આમ રામમોહન રાયે પોતાના મિત્રને એક દગાબાજની ચુંગાલમાં ફસાતા બચાવ્યો.

ચૂંટણીમાં નૈતિક મૂલ્યોના ધજિયા ઉડ્યા

તંત્રીસ્થાનેથી...

ચૂંટણીનો સૌથી મહત્ત્વનો કર્મકાંડ - (મતદાન) આખરે સંપન્ન થઈ ગયો પરંતુ પરિણામ હજી ૨ ઉમીએ આવશે. ૨ ઉમીએ વીવીપેટ સાથે સરખાવવાની પ્રક્રિયાને કારણે પૂરાં પરિણામો જાહેર ન પણ થાય અને કદાચ આપણને વધુ એક દિવસ રાહ જોવી પડે એમ પણ બને. જો કે ચૂંટણીની સૌથી નકારાત્મક છલી એ રહી કે તે પ્રજાલક્ષી મુદ્દાઓ પર તો લડાઈ જ નથી. વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ કોંગ્રેસ અધ્યક્ષની લાખ વિનંતી છતાં એમની સાથે એક મંચ પર ડિબેટ કરવાની તૈયારી ન બતાવી કે ન એમણે સરખી પત્રકાર પરિષદ કરી. પાંચ વર્ષ સુધી કોઈ આવડા મોટા દેશનો વડો એક પણ વખત પત્રકાર પરિષદ ન કરે, છેલ્લે કરે ત્યારે એક પણ પ્રશ્નનો જવાબ ન આપે, તે લોકશાહીની વિડંબના જ ગણાશે. એથી પણ મોટી વિડંબના એ રહી કે વિકાસ કે રોજગારી જેવા મુદ્દાઓને સાઈડલાઈન કરીને મોદી સતત રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા અને પાકિસ્તાન જેવા મુદ્દા ઉછાળી પ્રજાને એવું ઠસાવવા પ્રયાસ કરતા રહ્યા કે 'મોદી હૈ તો મુમકીન હૈ.' મોદી સિવાય જાણે દેશને કોઈ બચાવી શકે એમ જ ન હોય એવી ભ્રામક છાપ ઊભી કરવ માટે એમણે સેનાના પરાક્રમ પાછળ પણ માત્ર અને માત્ર પોતાનો જ મજબૂત ઈરાદો કામ કરતો હતો એવી રજૂઆત કર્યે રાખી અને ભલાભોળા મતદારોનાં દિલ જીતવા પ્રયાસ કર્યો. ભાજપના વરિષ્ઠ નેતાઓને હાંસિયે ધકેલી ચૂંટણી પ્રચારનો સંપૂર્ણ દોર મોદી-શાહની જુગલજોડીએ હસ્તગત કરી દીધો એટલું જ નહીં, હિંદુત્વના મુદ્દાઓ શક્ય એટલો વધુમાં વધુ ઉપયોગ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો. યોગી આદિત્યનાથ, સાધવી પ્રજ્ઞા ઠાકુર અને સાક્ષી મહારાજ કરતાં પણ વધુ આસ્થાવાદી હોવાની છાપ ઊભી કરવા મોદી એમની પોતાની બેઠકની ચૂંટણીના આગલા દિવસે ભગવી ચાદર ઓઢીને બાબા કેદારનાથની ગુફામાં મહાયોગીની જેમ ધ્યાન કરવા પણ બેસી ગયા. અમિત શાહે પણ સોમનાથનાં દર્શન કરી પાર્ટી હિંદુત્વના મુદ્દાને જ વરેલી છે એવા સંકેતો આપ્યા. સૌથી વિવાદાસ્પદ રહ્યું ચૂંટણીપંચ જેણે મોદી-શાહ વિશેની આચારસંહિતા સંદર્ભે થયેલ ફરિયાદોમાં એમને ચૂંટણી પંચના બીજા નંબરના સદસ્ય - ચૂંટણી કમિશનર લવાસાના વિરોધ છતાં બે વિરુદ્ધ એકની બહુમતીથી ક્લીનચીટ આપી જેના પરિણામે સ્વરુપે લવાસાએ પોતાની વિરોધનોંધનો ઉલ્લેખ સરખો નહીં કરાતો હોવાનું જાહેર નિવેદન કરવું પડ્યું છે. એમ તો વડાપ્રધાન પદ પર આરૂઢ પદાધિકારીઓ માટે 'ચોર' શબ્દ વાપરનાર વિપક્ષે પણ નૈતિક મૂલ્યોનું ઉલ્લંઘન કર્યું જ ગણાય પરંતુ જે રીતે વડાપ્રધાને એમની ગરિમાથી નીચે ઊતરી ચૂંટણી ઝુંબેશ ચલાવી તે જોતાં ભારતીય લોકશાહી કેટલા નિમ્નસ્તરે પહોંચી ગઈ છે એ સ્પષ્ટ થઈ ગયું છે. ગોડ સેવ ધ કંટ્રી !

આગોતરા જામીન અંગે કાયદાકિય માહિતી

આગોતરા જામીન શું છે? કોને મળે? અને કયારે કેવા સંજોગોમાં મળે?

કાયદો અને કાનૂન
અશ્વિન ત્રિવેદી

આપણા દેશમાં કાયદાના શિક્ષણનો સંદતર અભાવ છે અને શિક્ષણમાં કાયદો ના હોવાના કારણે લોકોમાં કાયદાનું જ્ઞાન નથી. કાયદાની સામાન્ય જાણકારી ન હોવાને લીધે સામાન્ય નાગરિક કાયદાની જોગવાઈઓનો ભોગ બને છે. ભ્રષ્ટ્રાચાર કરે છે અને અન્યાય સહન કરે છે. રાજયના નાગરિકો સુધી કાયદાની સામાન્ય અને રોજબરોજમાં ઉપયોગી એવી માહિતી પહોંચાડી શકાય તે માટે આ માધ્યમથી એક પ્રયત્ન કરવામાં આવે છે.

આપણે અવારનવાર છાપામાં અને ટીવી ન્યુઝમાં આગોતરા જામીન અંગે વાંચતા તથા જોતા હોઈ છીએ. મોટા નેતાઓ, અધિકારીઓ, સીલીબીટીઓ વિગેરેના કાયદાકિય કેસોમાં આગોતરા જામીનના સમાચાર સતત આપવામાં આવે છે પરંતુ આગોતરા જામીન શું છે? કોને મળે? અને કયારે કેવા સંજોગોમાં મળે તેની માહિતી સામાન્ય નાગરિકોને હોતી નથી.

આગોતરા જામીન વિશે સમજવા સૌ પ્રથમ તો ગુન્હો એટલે શું? તે સમજવું જરૂરી છે.

એવું કૃત્ય જેને કોઈપણ કાયદા દ્વારા ગુન્હો ગણવામાં આવેલ હોય તેવુ કૃત્ય આચરવામાં આવે તો અથવા કાયદાનો ભંગ કરવામાં આવે તો ગુન્હો કહેવાય. સામાન્ય ભાષામાં એવું કોઈપણ કૃત્ય જે બીજાને નુકશાન કે ઈજા પહોંચાડે અથવા સમાજ ઉપર જેની ખરાબ અસર પડે એવા તમામ કૃત્યોને ગુન્હો ગણવામાં આવે છે. સી.આર.પી. સી. માં જણાવેલ ગુન્હાની વ્યાખ્યા મુજબ કોઈ વિદ્યમાન કાયદા દ્વારા સજા પાત્ર ગુન્હો ગણવામાં આવેલું કોઈ કૃત્ય અથવા ભુલ કે જેના વિરૂધ્ધ ફરીયાદ થઈ શકે તે ગુન્હા અંગે જુદા જુદા કાયદાઓ પ્રવર્તમાન છે. ભારત દેશનાં કાયદા મુજબ કોઈપણ પ્રકારના ગુન્હાની વ્યાખ્યા તેમજ ગુન્હાની સજાની જોગવાઈઓનો કાયદો ભારતીય દંડ સંહિતા ૧૮૬૦ નો કાયદો અમલમાં છે. ચોટી, લુંટ, મારામારી, છેતરપીંડી, નકલી નોટો, બળત્કાર, ખુન જેવા અનેક ગુન્હાઓની વ્યાખ્યા અને તેની સજાની જોગવાઈ આ કાયદામાં કરવામાં આવી છે.

આ કાયદાને ટૂંકમાં આઈ.પી.સી. કહેવામાં આવે છે. આ સીવાય કોઈ વિશેષ બાબતો અંગેના ગુન્હાઓ જેવા કે એટ્રોસીટી, હથીયારબંધી, દારૂબંધી, બાળ શોષણ વિગેરે માટે અલગથી કાયદાઓ અમલમાં આવેલ છે.

ગુન્હાઓ માટે પોલીસ કોર્ટ કાર્યવાહી ચલાવવા માટે કોઈપણ ગુન્હો બને તેમાં પોલીસ ફરીયાદથી લઈને તપાસ, પંચનામું, ઝડતી, નિવેદન, મેડિકલ તપાસ, મુદ્દામાલ જપ્તી અને હથીયાર જપ્તી તથા ચાર્જશીટ સુધીની પોલીસની સત્તા તેમજ ચાર્જશીટ લઈને આરોપીને જામીન ઉપર છોડવા કે સજા કરવા કે નિર્દોષ છોડવા સુધીની તમામ અદાલતી કાર્યવાહી જે કાયદા મુજબ કરવામાં આવી છે. તે કાર્યવાહી માટે ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા ૧૯૭૩ નો કાયદો અમલમાં છે. આ કાયદાને ટૂંકમાં સીઆરપીસી કહેવામાં આવે છે. સીઆરપીસીના કાયદામાં ફરીયાદી, આરોપી પોલીસ કોર્ટ અને વકિલને મળેલી સત્તાઓ અધિકારો અને તેમની ફરજોનો ઉલ્લેખ છે.

ગુન્હાઓના પ્રકાર :

જામીન પાત્ર ગુન્હા અને બીન જામીન પાત્ર ગુન્હાઓ. પ્રમાણમાં ઓછા ગુન્હાઓ અને ગંભીર ગુન્હાઓ ઓછા ગંભીર ગુન્હાઓમાં આરોપીને જામીન ઉપર છૂટવાનો અધિકાર છે. જામીન પાત્ર ગુન્હામાં ધરપકડ થયેલ વ્યક્તિ દ્વારા અદાલતમાં જામીન રજુ કર્યે વ્યક્તિ જામીન ઉપર છુટી શકે છે આવા ગુન્હાઓમાં સામાન્ય મારામારી, બોલાચાલી, જાહેરનામા ભંગ, ચોરી વિગેરે જેવા ગુન્હાઓનો સમાવેશ થાય છે.

બીન જામીન પાત્ર ગુન્હાઓ એટલે પ્રમાણમાં ગંભીર ગુન્હાઓ હોય છે. આવા ગુન્હામાં આરોપીને જામીન મુક્ત કરવાનો, છુટવાનો અધિકાર નથી પરંતુ આવા ગુન્હાઓમાં આરોપીના જામીનએ ન્યાયાધીશની વિવેકબુધ્ધીને આધીન હોય છે. આવા ગુન્હાઓમાં ખુન, બળાત્કાર, ખુનની કોશીશ, લુંટ જેવા ગુન્હાઓનો સમાવેશ થાય છે.

જામીન એટલે શું? કેવી રીતે મેળવવા :

જામીન પાત્ર ગુન્હાઓમં કોર્ટ અથવા પોલીસ જામીન આપે છે. જામીન એટલે એવી પ્રક્રિયા કે જેમાં કોર્ટ જયારે ઈચ્છે ત્યારે વ્યક્તિને હાજર રહેવાનું ફરમાન સીઆરપીસીના કાયદા મુજબ વ્યક્તિને જામીન મળે છે. પણ આ કાયદામાં જામીનની કોઈ સ્પષ્ટ વ્યાખ્યા આપવામાં આવી નથી. ટૂંકમાં જામીન એટલે આરોપી અને અદાલત વચ્ચેનો લેખીત કરાર કે જેમાં અદાલત જયારે ઈચ્છે ત્યારે આરોપી અદાલત સમક્ષ હાજર રહે તેવું કબુલાત નામું, વ્યક્તિને એક વખત જામીન આપવામાં આવે તેનો મતલબ આરોપી ગુન્હામાંથી હંમેશા માટે છુટી ગયો એવો નથી વ્યક્તિ જયાં સુધી કોર્ટની કાર્યવાહીથી નિર્દોષ અથવા દોષિત સાબીત ના થાય ત્યાં સુધી તેણે કોર્ટમાં આવવું પડે છે.

જામીન કેટલા પ્રકારના હોય છે?

રેગ્યુલર બેઈલ એટલે કોઈપણ જામીન પાત્ર ગુન્હામાં ધરપકડ થયેલા વ્યક્તિને અદાલત દ્વારા અથવા પોલીસ દ્વારા આપવામાં આવેલ જામીન અથવા ધરપકડ થયેલા વ્યક્તિ જેલમાં હોય ચાર્શશીટ થયા પછી આરોપીને આપવામાં આવતા જામીનને રેગ્યુલર જામીન કહેવામાં આવે છે.

આગોતરા જામીન એટલે જયારે કોઈ વ્યક્તિને બીન જામીન પાત્ર ગુન્હો કર્યો હોય અથવા કોઈ બીન જામીન પાત્ર ગુન્હામાં પોલીસ તેની ધરપકડ કરશે તેવો પાક્કો અંદાજ હોય અથવા વ્યક્તિએ જે ગુન્હો કર્યો નથી તે ગુન્હામાં પોલીસ પકડશે એવી શંકા હોય ત્યારે શંકાના આધારે આરોપી વ્યક્તિ પોતાની ધરપક ટાળવા માટે અદાલત પાસે આગોતરા જામીન માંગી શકે છે. આગોતરા જામીન એટલે કોઈ બીન જામીન પાત્ર ગુન્હામાં વ્યક્તિની ધરપકડ ઉપર ન્યાયીક પ્રતિબંધ મુકવો અથવા ધરપકડ સ્થગીત કરવી.

આગોતરા જમીનમાં કોઈપણ ગુન્હા માટે અદાલત આરોપીને આગોતરા જામીન આપી શકે છે. આગોતરા જામીન આપવાની સત્તા ફકત સત્ર ન્યાયાધીશશ્રી (સેશન્સ કોર્ટ) તેમજ હાઈકોર્ટને જ અને સુપ્રિમ કોર્ટને જ છે.

આગોતરા જામીન આપતી વખતે અદાલતને યોગ્ય લાગે તેવી શરતો અને બંધનો આરોપી ઉપર લાગુ કરી શકે છે. અદાલત જયારે ઈચ્છે ત્યારે આગોતરા જામીન મેળવનાર વ્યક્તિ અદાલત સમક્ષ હાજર રહે તેવો આદેશ કરી શકે છે. આગોતરા જામીન ઉપર છુટેલ વ્યક્તિએ પોલીસ સ્ટેશને જઈ હાજર થવાનું રહે છે અને પોલીસ તરત જ તેને જામીન ઉપર છોડી શકે છે.

નો સત્ર ન્યાયાધીશશ્રીને (સેશન્સ કોર્ટ)ને યોગ્ય લાગે તો આગોતરા જામીન અરજ નામંજુર પણ કરી શકે છે અને આરોપી ઈચ્છે તો સેશન્સ કોર્ટના આદેશને હાઈકોર્ટમાં પડકારી શકે છે.

જિંદગી જીવવા માટે ભૂંસવાની કળા આત્મસાત કરવી જરૂરી છે

WhatsApp ઓફ ધી વીક
નેહલ ગાઢવી

શિક્ષણની સપ્તપદી :

૧ - કાયમ નવું શીખવવા તત્પર રહે
૨ - સતત નવું વાંચ્યા કરે
૩ - વિદ્યાર્થીને મળીને સહજ સ્મિત કરે
૪ - તથ્ય તપાસીને તેનો સ્વીકાર કરે
૫ - પોતાના વિશેના તમામ પ્રતિભાવોનો સ્વીકાર કરે
૬ - સમય પ્રમાણે પોતાને પણ બદલાવે
૭ - પ્રત્યેક વર્ગની શરૂઆત નવી વાતોથી કરે

સમાજનું ઘડતર કરવામાં, દેશનું ઘડતર કરવામાં અને આવનારી પેઢીને અવનવા આકાર આપવામાં સૌથી વધુ અગત્યનો ફાળો એક શિક્ષકનો હોય છે. એક કુંભાર ચાકડા પર માટીને જુદા જુદા આકાર આપીને ઘડે છે એ જ રીતે એક શિક્ષક બાળકના જીવનનું ઘડતર કરે છે. આમ તો એક શિક્ષકની જિંદગીમાં બે જ રંગો હોય છે એક સફેદ ચોક અને બીજું કાળું પાટિયું અને છતાં આ બે રંગથી તે કેટલાયનું જીવન રંગીન બનાવી દે છે. કાકા સાહેબ કાલેલકર કહે છે તેમ : 'છોકરાઓને એકની એક વાત વીસ વીસ વખત કહેતા તમને કંટાળો નથી આવતો ?' એવો સવાલ એક શિક્ષકને કોઈએ કર્યો. તેણે જવાબ આપ્યો 'ઓગણીસ વખત કહેલું નકામું ન જાય એટલા માટે વીસમી વખત કહું છું !' કેળવણી એક લડત છે. શિક્ષકોનો પક્ષ હારી બેસશે તો જગતની શક્તિ નામશેષ થઈ જશે. એક જ રસ્તો છે ફરી ફરી સમજાવો, ફરી ફરી જાગૃત કરી, અકથ્ય ધીરજ ધરો.'

શિક્ષક જીવનના શરુઆતના વર્ષો દરમિયાન પરીક્ષાનો સામનો કરતા શીખવે છે અને એ જ બાબત ત્યાર પછી આખી જિંદગી જીવનના અવનવા પ્રશ્નો સામે લડતી વખતે મદદરૂપ બને છે. એકવાર એક શિક્ષકે બોર્ડ પર એક સમીકરણ લખ્યું : 34x + 213yx + 3x (66y + 12x) b = 0 અને વિદ્યાર્થીઓ તરફ જોઈને કહ્યું : 'આ સમીકરણનું સોલ્યુશન નથી. પણ આ સમીકરણને સોલ્વ કરવાનાં પરીક્ષાના પુરા ત્રણ માર્ક મળશે.' પછી તેઓ નાનકડાં વિદ્યાર્થી તરફ ફર્યા અને કહ્યું : 'શું તું આ દાખલો સોલ્વ કરી શકીશ?' તે વિદ્યાર્થીએ એક પળનો પણ વિલંબ કર્યા વગર ડસ્ટર હાથમાં લીધું અને બોર્ડ પર લખેલું સમીકરણ ભૂંસી નાખ્યું અને કહ્યું...'પ્રોબ્લેમ સોલ્વડ સર!'

'જેનો કોઈ તાળો જ નથી મળવાનો, તેની પાછળ સમય કેમ બદબાદ કરવો. ત્રણ માર્કની પાછળ ૯૭ માર્કસ કેમ ગુમાવવા ?'

જિંદગીમાં પણ અમુક પ્રોબ્લેમ આવા જ હોય છે. દુર્લભ અને અપ્રાપ્ય ત્રણ માર્કની પાછળ આપણે ૧૦૦ % જિંદગી દાવ પર લગાવી દઈએ છે. અને એ લ્હાયમાં બાકીના ૯૭ % ખૂબસુરત પળો જે આપણાં જ આધિપત્યમાં હોય છે તેને માણવાનું ભૂલી જઈએ છીએ...' જિંદગી જીવવા માટે ભૂંસવાની કળા આત્મસાત કરવી જરૂરી છે. જિંદગીને સમજવામાં જ જો રચ્યાપચ્યા રહેશો તો જિંદગી જીવવાનું રહી જશે ! જિંદગી વ્યાખ્યા કરવા માટે નહીં, પણ જીવવા માટે હોય છે. માણસ ગમે તેટલું ભણે, ગમે તેટલો કેળવાય, પણ જેનામાં સૂઝ નથી, એ માણસ કહેવડાવવાને લાયક નથી. આપણા જુવાનોમાં સૂઝનો અભાવ છે, એ જ આપણને ખૂંચે છે.

કોઈ પણ બાબત સમાજવવા માટે દૃષ્ટાંત કે ઉદાહરણ આપવામાં આવે તો તેને સમજવી આપણા માટે સરળ બની રહે છે. ગુણવંત શાહ નોંધે છે :

કથા એવી છે કે યુધિષ્ઠિર બેઠા હતા ઈન્દ્રપ્રસ્થના રાજા તરીકે અને એક ભિખારી એમની પાસે ભીખ માંગવા આવ્યો. યુધિષ્ઠિર કામમાં હતા એટલે કહ્યુ : 'કાલે સવારે આવજે, હું તને આપીશ.' ભિખારી ચાલવા માંડ્યો. ભીમે જોયું કે ભિખારી આવ્યો અને ભિખારીએ યાચના કરી, મોટાભાઈએ કહ્યું કે, 'કાલે આવજે સવારે...' એટલે ભીમે એક ઢોલક ઉપાડ્યું મોટું, અને ઢોલક વગાડતો વગાડતો ઈન્દ્રપ્રસ્થ ભણી જવા માંડ્યો. યુધિષ્ઠિરને નવાઈ લાગી કે આ શું છે ? એટલે એને કહ્યું : 'તું કેમ આ ઓચિંતુ ઢોલ લઈને જવા માંડ્યો ?' ભીમે જવાબ આપ્યો : 'મોટાભાઈ, હું ઈન્દ્રપ્રસ્થના નગરજનોને જણાવવા માંગુ છું કે યુધિષ્ઠરે કાળ પર વિજય મેળવ્યો છે.' તો યુધિષ્ઠિર કહે : 'કેમ તું એમ કહે છે? મેં તો કાળ પર વિજય નળી મેળવ્યો.' તો કહે, 'તમે ભિખારીને કાલે આવવાનું કહ્યું, તમને ખાતરી છે કે કાલે તમે હશો ? અને તમે કાલે હો કદાચ, પણ ભિખારી હશે એની ખાત્રી છે ? એ મરી પણ જાય. બીજી વાત, કાલે તમે એને થોડી સોનામહોર આપી શકો એટલી સોનામહોર તમારી પાસે હશે જ ? તમે જીવતા હો તો પણ તમારી પાસે આ સોનામહોર હશે જ એવું તમે કેમ માની લીધું ! અને કાલે એ ભિખારીને તમારી સોનામહોરોની જરૂર હશે એવું તમે કઈ રીતે માની લીધું ?' આ ચાર સવાલ ભીમે પૂછ્યા. ભીમ તત્ત્વજ્ઞાન માટે જાણીતો નથી. પણ એણે યુધિષ્ઠિરને પણ ભણાવ્યા.

ધારો કે આપણે નાપાસ થયા તો શું ?

- આ દુનિયામાં ઘણું બધું બિનશરતી હોય છે. મમ્મીનું વ્હાલ, પપ્પાનો સાથ, ભાઈ બહેનોનો પ્રેમ, મિત્રો સાથેની ભાઈબંધી, ક્રિકેટનું ખુલ્લું મેદાન, શિક્ષકોની સલાહ અને તેમનું વ્હાલ, સૂરજનું ઊગવું, સાંજનું પડવું, પાનખર પછી વસંત ઋતુનું આગમન, ઉનાળા પછી વરસાદનું આવવું, ભર ચોમાસે મિત્રો સાથે પલળવા નીકળવું, પહેલી વાર પ્રેમમાં પડવું, પ્રેમિકાનો પહેલો સ્પર્શ, પહેલી નોકરી, પહેલો પગાર, પહેલું પ્રમોશન, પહેલું બાળક, એ બાળકનો ચહેરો, એ બાળકનો સ્પર્શ, એ બાળકના મોઢેથી પહેલી વાર નીકળેલું 'મમ્મી' કે 'પપ્પા' અને આવી કેટલીય આનંદની ક્ષણો જે જિંદગીમાં તમારી રાહ જોઈને બેઠેલી છે. આ બધી ક્ષણો કોઈપણ જાતની શરતોને આધીન નથી. જિંદગીમાં સુખ કે આનંદ ક્યારેય ★ (ફૂદડી કે ASTERIX) લઈને નથી આવતું. જિંદગી જ્યારે સુખ, આનંદ, હર્ષ ઓફર કરતી હોય છે ત્યારે કોઈજ શરતો લાગુ નથી હોતી.

ઉપર રહેલી આનંદની એકપણ ક્ષણ તમારું માર્કશીટ કે તમારો રેન્ક જોઈને આવવાની નથી. ઉપર રહેલી એકપણ ઘટનાને તમારી પરીક્ષા કે પરીક્ષાના પરિણામ સાથે દૂર દૂર સુધી કોઈ નિસ્બત નથી. અને વિદ્યાર્થીઓ તેમજ વાલીઓને એ સમજવાની જરૂર છે કે ઉપર રહેલી ઘટનાઓ જ જીવન બનાવતી હોય છે.

-ડૉ. નિમિત્ત ઓઝા
(પુસ્તક 'મારી વ્હાલી પરીક્ષા'માંથી)
nehalgadhavi101@gmail.com

આર્થિક રીતે નબળાઓની અનામતને માથે લટકતી તલવાર

અતિતની આજ
ડૉ. હરિ દેસાઈ

- **મુંબઈની હાઈકોર્ટે મરાઠા અનામતના અમલ સામે મનાઈ ફરમાવી એટલે રાજ્યની સરકાર સુપ્રીમ કોર્ટમાં ગઈ**
- **ટી.એન. શેષન જેવાં બળૂકાં વ્યક્તિત્વો પંચમાં નથી એટલે ચૂંટણી આચારસંહિતા શોભાના ગાંઠિયા જેવી જ**
- **૨૭ % ઓબીસી અનામતના લાભ માટે કેન્દ્ર અને રાજ્યની યાદીમાં સુસંગતતા જાળવવી અનિવાર્ય બની રહે**
- **ગુજરાતની ૨૭ અને સૌરાષ્ટ્રની ૯ જાતિઓને દાયકાઓ લગી અનામતનો લાભ ટાળવાથી થયેલો મહાઅન્યાય**

ચાલો, દેશમાં લોકસભાની ચૂંટણીનું મતદાન હવે પત્યું. અસ્સલ કૉંગ્રેસી સ્ટાઈલમાં જ ભાજપના વડપણવાળી કેન્દ્ર સરકારે આર્થિક રીતે નબળાઓને ૧૦% અનામતની લહાણી કરીને લોકસભાની ચૂંટણીમાં જવાનું પસંદ કર્યું. ૨૩ મે ૨૦૧૯ના રોજ આ સોગટી કેટલી કામ લાગે છે એ પરખાઈ જશે. ૨૦૧૪ની લોકસભાની ચૂંટણી પહેલાં કૉંગ્રેસ-રાષ્ટ્રવાદી સહિતની કેન્દ્ર અને મહારાષ્ટ્રની સરકારે આવો જ ખેલ કર્યો હતો. એને એ કામ ના આવ્યો, પણ આ વખતની ચૂંટણીમાં ભાજપ અને મિત્રપક્ષોને એ કેટલો કામ આવે છે એ સ્પષ્ટ થઈ જશે. રાષ્ટ્રીય પછાત વર્ગ આયોગે જાટ સમાજને અન્ય પછાત વર્ગો (ઓબીસી)માં મૂકવાનો નન્નો ભણ્યા હતો.એ જ રીતે મહારાષ્ટ્રની કૉંગ્રેસ-રાષ્ટ્રવાદી કૉંગ્રેસ સરકારને ત્રણ-ત્રણ પંચોએ મરાઠાઓને ઓબીસી અનામતનો લાભ આપી ના શકાય એવું સૂચવ્યું હતું. આમ છતાં મતની લ્હાયમાં ગુજરાત સહિતનાં રાજ્યોમાં જાટ સમુદાયને ઓબીસી અનામત આપવાનું અને મહારાષ્ટ્રમાં મરાઠા સમાજને ૧૬ % અને ૫% મુસ્લિમ સમાજને અનામત આપવાનું જાહેર કરાયું હતું. જોકે કૉંગ્રેસ અને મિત્રપક્ષોનો એ વાર ખાલી ગયો. ચૂંટણીમાં પરાજય ઉપરાંત અદાલતોમાં પણ આ અનામત મુદ્દે પરાજય થતાં જનાકોશ વધ્યો. મહારાષ્ટ્રમાં ભાજપના સત્તારોહણ પછી મુસ્લિમોને ધાર્મિક દ્રષ્ટિએ અનામત આપવાનું બંધારણીય નહીં હોવાનું જણાવીને મરાઠાઓને તો ૧૬% અનામતનું વચન આપવામાં આવ્યું. ચૂંટણી પહેલાં અનામતની લહાણી કરાયા પછી અદાલતો એની સમીક્ષા કરે ત્યારે આ અનામતના કેટલા લાભ મળશે, એ બાબતે હજુ લટકતી તલવાર જ છે. સુપ્રીમ કૉર્ટ અને વિવિધ રાજ્યોની હાઈકોર્ટોમાં આવી અનામતો સામે ઢગલાબંધ ખટલા દાખલ કરાયેલા છે. ચૂંટણી પછી એ હાથ ધરાશે.

લોકપ્રિય અનામતોની ખેરાત

લોકસભાની ચૂંટણીનાં પડઘમ વાગવામાં હતાં ત્યારે કેન્દ્ર સરકારે આર્થિક રીતે નબળાઓને ૧૦% અનામત આપવા માટે બંધારણ સુધારાનો ખેલ ખેલ્યો અને મહારાષ્ટ્ર સરકારે મામકાઓ પાસે ઉભડક સર્વેક્ષણ કરાવીને પછાત આયોગના અનુકૂળ અધ્યક્ષ અને સભ્યો થકી ૧૬% મરાઠા અનામત જાહેર કરી દીધી. મુંબઈની વડી અદાલતે મરાઠા અનામતના અમલ સામે મનાઈ ફરમાવી એટલે રાજ્યની સરકાર સુપ્રીમ કૉર્ટમાં ગઈ. સુપ્રીમ કૉર્ટે ઈન્દિરા સાહની કેસમાં આપેલા ઐતિહાસિક ચુકાદા અનુસાર અનામતની કુલ ટકાવારી ૫૦%થી વધવી ના જ જોઈએ,પણ તમિળનાડુ સહિતનાં રાજ્યોમાં એ ૫૦%ને અતિક્રમી ગઈ હોવાથી સુપ્રીમના ચુકાદાની પણ ઐસી કી તૈસી કરીને હવેની સરકારો અને રાજકીય પક્ષો લોકપ્રિય અનામતોની ખેરાત કરવાની સ્પર્ધામાં છે.આર્થિક રીતે નબળાઓને બંધારણ સુધારીને ૧૦% અનામત આપવા જતાં અનામતની ટકાવારી કેટલાંક રાજ્યોમાં તો ૭૯%એ પહોંચે છે એટલે આવા સંજોગોમાં અદાલતી ખટલા જ નહીં, સમાજો વચ્ચે વિદ્વેષ પણ વધવાના. સંસદમાં જ ઓબીસી નેતાઓએ કહ્યું હતું કે દેશમાં ઓબીસીની વસ્તી ૫૨% હોવા છતાં અનામતની ૫૦%ની કેપને કારણે ઓબીસીને ૨૭% અનામત અને છોગામાં ક્રીમીલેયરની મર્યાદા અદાલતે મૂકી હતી. હવે ૫૦%ની મર્યાદા ના રહે તો ઓબીસીની અનામતની ટકાવારી વધવી જ જોઈએ.

આનંદીબહેનનો નાહક બલિ

ગુજરાતમાં પાટીદાર અનામત આંદોલન થયું અને પહેલો ભોગ પાટીદાર નેતાગીરીનો લેવાયો.મુખ્યમંત્રી આનંદીબહેન પટેલે સુપ્રીમ કૉર્ટના ઈન્દિરા સાહની ચુકાદાનું રટણ કર્યા કર્યું, ૫૦ ટકાથી વધુ અનામતની ટકાવારી કરી શકાય નહીં, એવું જક્કી વલણ દાખ